

ALS WOORDEN KLINKEN ALS MUZIEK

WALPURGIS EN DE ROOVERS SAMEN STERK IN DE KLEINE ZEEMEERMIN

Ilse Dewever

"Mijn grootmoeder voedt me aldoor op dan zegt ze 'later later' dan zegt ze 'als je groot bent weet je hoe het moet' of zegt ze 'jong geleerd is oud gedaan' maar elke keer als ik naar later vraag dan zegt ze vaag 'geniet er nog maar van om klein te zijn'. Alsof ik kiezen kan. Alsof ze zelf aldoor verlangt naar klein te zijn. Nou, ik ben klein en ik geniet ervan, geniet, geniet, geniet ervan als ik maar wist wat dat was, genieten. Maar dat vertelt ze niet! Dat blijft geheim. Nou, als ik moet genieten maar niet weet wat dat is dan ga ik gewoon spelen met mijn teddyvis."

(uit De kleine zeemeermin naar Andersen bewerkt door Judith Herzberg)

Liefde op het eerste gezicht was het, en het werd een liefde van jaren. Zowel voor het sprookje van Andersen, als voor de samenwerking tussen muziektheatercollectief Walpurgis en theatergroep De Roovers. In een oud drooggelegd zwembad in Brussel brachten ze de vertelling al eens samen voor publiek, en het project bleek zo bijzonder dat ze er opnieuw aan wilden werken. Met wellicht andere accenten, maar met dezelfde loyaliteit bereiden ze De kleine zeemeermin nu voor op de scène van de grote theaterzalen. Aan de vooravond van het repetitieproces stemmen zangeres Judith Vindvogel van Walpurgis en acteur Luc Nuyens van De Roovers en musicoloog Jan De Vree de violen.

"Bij onze eerste bewerking van *De kleine zeemeermin* was de locatie erg belangrijk, een tot discotheek omgebouwd zwembad in een kansarme buurt in Brussel, nu moeten we het weer anders aanpakken. Hoewel het al een hele geschiedenis in zich draagt, zal de voorstelling, nu gespeeld in 'gewone' theaterzalen, een ander gelat krijgen. Omdat we met de voorstelling gaan rondreizen kiezen we nu voor harp i.p.v. piano. De harp is ook een instrument dat sirenes in afbeeldingen en verhalen dikwijls met zich meedragen.

Ruimtebepaling is bij dit stuk heel belangrijk: de zeemeermin gaat van haar onderwaterwereld naar een wereld boven water, er ontstaat als het ware een boven-onderverdeling. We zijn nu aan het uitzoeken hoe we de kracht van een locatie op scène kunnen zetten."

"De tekst is zo helder, elk woord is een wereld. Judith Herzberg bewerkt de ruwe steen van het sprookje tot een parel. Een paar mensenbenen in ruil voor je stem, of zoals je in het echte leven keuzes moet maken om verder te kunnen. Dat maakt de tekst zo universeel, alle fases van het leven – van geboorte tot dood – zitten erin verweven. Zo krijgt het stuk ook telkens weer, op elk moment in een mensenleven, een andere betekenis."

"Ook in het muziektheater voelen twee werelden samen: die van de muziek en het gesproken woord. Als je die wil verzoenen, moet je keuzes maken. Je moet anders naar elkaar luisteren, elkaar anders aanvoelen, wennen aan elkaars taalgebruik."

"Los van het universele thema werd het stuk geconcipieerd als kindervoorstelling, of beter gezegd als familievoorstelling. Toch houden

we daar en zich niet zo veel rekening mee, het verhaalje vertelt zich zelf wel. Het wonderlijke van het stuk ligt er nu net in dat er, los van het verhaal, zoveel meer in de tekst te vinden is. Waar kinderen kunnen om lachen, kunnen volwassenen niet meer bij en vice versa. Die gelaagdheid maakt het interessant, de metafoor van de onder- en bovenwereld manifesteert zich op verschillende vlakken."

"Ook muzikaal willen we nu verder, de muzikale ruimte bewuster her-schikken. Van puur romantisch in de eerste voorstelling evolueert de muziek naar een hedendaags idioom. Opnieuw worden beide werelden afgebakend, ditmaal aan de hand van de muziek: lyrische zang mondt uit in een complexer discours."

"Voor een acteur is dit een grote uitdaging. Op een bepaald moment merk je dat de woorden die je op toneel spreekt niet zomaar woorden zijn, maar dat in de tekst een partituur schuilt. Dan ga je zoeken naar abstractie in de tekst. Van een illustrerende manier evolueer je naar een wezenlijke manier van tekstzeggend. Het is alsof woorden dan klinken als muziek."

"Aan mij geeft die exponent theater een ruimtelijkheid die bij een concertante uitvoering afwezig is. Je moet er constant bij zijn in je hoofd. Dat is het knappe aan samenwerken met acteurs, dat je leert aanwezig te zijn in het moment zelf. Dat je ook, tegen de kracht van de muziek in, blijft denken waar je mee bezig bent."

"Die extreme openheid, om op het moment zelf te kunnen beslissen, dat hebben toneelspelers nodig. Als het klikt met andere kunstenaars, in dit geval muzikanten, merk je ook dat er parallellen zijn in onze manier van werken en denken. Als na lang zoeken en worstelen alle stukken als een puzzel in mekaar vallen, weet je dat het goed is. Meer dan op je kunnen als muzikant of acteur wordt hier een appél gedaan op je engagement als mens."

"Het is niet zo dat ik vooraf een concept met verschillende kunstuitingen bepaal, wij maken geen Gesamtkunstwerk. Pas als anderen je op je eigen domein prikkelen, ga je met elkaar in zee. Wij willen de complexiteit van muziek tonen op het toneel aan de hand van woord, tekst en beeld. Zo krijg je, anders dan bij een multidisciplinair discours, een enorme diversiteit."

"Je toont alle elementen en plaatst ze in een transparant geheel de toeschouwer kan dan zelf keuzes maken, dat vraagt een zeker engagement. Hoewel een kijker slechts fragmentair ziet, percipieert hij het stuk wel. Een actieve toeschouwer neemt het stuk mee naar huis en heeft er ook dan nog iets aan. Een goede voorstelling moet ook werken buiten het theater."

De kleine zeemeermin van muziektheatercollectief Walpurgis en BRONKS in samenwerking met De Roovers vanaf 3 januari in deSingel in Antwerpen (03/248 28 28). Daarna gaat het stuk op reis.

De Scene 12.2000